

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola Ústí nad Labem, Anežky České 702/17, příspěvková organizace

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.2887

Název projektu: „Učíme lépe a moderněji“

OP VK 1.4

Výukový materiál

Název DUMu: VY_12_INOVACE_06_4_Divadlo Járy Cimrmana – Tma jako v pytli

Číslo skupiny: 3

Autor: Mgr. Jindra Šteflová

Vzdělávací oblast/Předmět/Téma: Jazyk a jazyková komunikace/ Český jazyk a literatura/ Literární výchova

Druh učebního materiálu: pracovní list

Metodický list: ano

Anotace: Porozumění textu, charakterizování specifík humoru Divadla Járy Cimrmana, vyhledávání humorných částí

Ověřeno ve třídě: IX. A

Datum ověření: 8. 1. 2013

Prohlášení: Prohlašuji, že při tvorbě výukového materiálu jsem respektoval(a) všeobecně užívané právní a morální zvyklosti, autorská a jiná práva třetích osob, zejména práva duševního vlastnictví (např. práva k obchodní firmě, autorská práva k software, k filmovým, hudebním a fotografickým dílům nebo práva k ochranným známkám) dle zákona 121/2000 Sb. (autorský zákon). Nesu veškerou právní odpovědnost za obsah a původ svého díla. Prohlašuji dále, že výše uvedený materiál jsem ověřil(a) ve výuce a provedl(a) o tom zápis do TK.

Dávám souhlas, aby moje dílo bylo dáno k dispozici veřejnosti k účelům volného užití (§30 odst. 1 zákona 121/2000 Sb.), tj. že k uvedeným účelům může být kýmkoliv zveřejňováno, používáno, upravováno a uchováno.

Datum: 8. 1. 2013

Podpis:

Seminář ze hry Záskok

Zdeněk Svěrák – Tma jako v pytli

V době Cimrmanova hereckého kočování byla většina hospodských sálů a sokoloven již elektrifikována. Ale poměrně často se stávalo, že uprostřed představení došlo k přerušení dodávky proudu a celé divadlo se ponořilo do tmy. Zapalovat svíčky či petrolejové lampy bylo po požáru Národního divadla přísně zakázáno. Muselo se tedy čekat, až se závada odstraní. Pro tyto nepříjemné chvíle čekání napsal Cimrman vtipnou scénickou vložku, která se celá odehrávala po tmě. Když jsem ji v pozůstalosti herce Oty Plka našel, uvědomili jsme si, že tu Jára Cimrman dávno před vynálezem rozhlasu položil základ rozhlasové hře. Posuďte sami. Prosím, zhasněte světlo. (*zhasne se*).

1.HEREC: Velevážené publikum, zůstaňte na svých místech. V důsledku poruchy elektrického osvětlení sehraje veselý výstup „Tma jako v pytli“.

KREJČÍ: Manželko, nevádí ti, že odcházím z domova a nechávám tě tu samotnou v našem bytě, který je zároveň krejčovskou dílnou?

ŽENA: Nevadí. Víím, že jako krejčí musíš za svými zákazníky z domu, když nám tak často vypínají světlo a ty nevidíš na práci.

KREJČÍ: Tak sbohem, manželko.

ŽENA: Sbohem, manželí. A nebouchej dveřmi, ať neprobudíš dědečka, který spí ve vedlejší místnosti.

Je pryč, už jsem se bála, že neodejde. Za chvílku totiž přijde můj milenec František Křížík. Má továrnu na elektřinu a udělá poruchu, kdykoli chceme vystrnadit manžela z domu.(Ozve se zaklepaní) To jsi ty, miláčku? Pojď dál, vzduch je čistý.

KŘÍŽÍK: Konečně tě držím ve svých rukách. Ó, jaké máš pevné boky.

ŽENA: To je krejčovská panna, Františku.

KŘÍŽÍK: Promiň. A teď? Nejsi panna?

ŽENA: Ale Františku!

KŘÍŽÍK: Už tě poznávám. Kdybys byla panna, měla bys tady odsud k podlaze dřevěnou štangli.

ŽENA: Kde jsi, Františku?

KŘÍŽÍK: Tady, miláčku. Smím tě políbit?

ŽENA: Polib mě, Františku.

KŘÍŽÍK: Mně připadá, že máš v puse fajfku.

ŽENA: Dědo!? Vy jste tady?

DĚDA: Jo. Hledám svíčku. Kdo to tu s tebou je, že mě pořád oblizuje.

ŽENA: To je Venouš. Můj muž a tvůj syn. Běž spát. Najdu svíčku sama.

DĚDA: Tak já jdu spát. Dobrou noc.

KŘIŽÍK: Konečně sami, drahá. Celý život bych ti chtěl takhle klečat u nohou.

ŽENA: Kleč, Františku, kleč.

DĚDA: Poslyš, snacho, vrátil jsem se. Nějak se mi nezdá ten hlas. Jsi to opravdu ty, Venouši? Kde jsi? Aha tady. A co že jsi tak malej?

ŽENA: Dědo, Venouš teď odešel. Tohle je sousedovic malý Mirek. Jeho mamince zase došel ocet.

DĚDA: K čemu potřebuje tolik octa? Vždyť seš tu každéj den.

(Ozve se klepání)

ŽENA: Kdo je?

MIREK: Dobrý večer, jsem sousedovic malý Mirek. Mamince zase došel ocet.

DĚDA: To jsem blázen.. Říkalas, že tady ten, co ho držím za vlasy, je sousedovic malý Mirek.

ŽENA: Sousedí mají dva malé chlapce.

DĚDA: A oba jsou Mirkové?

ŽENA: Ano. Mají dva malé Mirky. Vy už taky nic neudržíte, dědo.

DĚDA: Jednoho Mirka jsem udržel.

(Ozve se klepání)

ŽENA: Kdo je?

SOUSEDKA: Dobrý večer. Jsem vaše sousedka. Není tady náš Mirek?

DĚDA: Jsou tady oba vaši Mirkové.

SOUSEDKA: Oba. Já mám jen jednoho Mirka.

DĚDA: Vidíš, snacho, sousedka je mladší, a taky udrží jen jednoho.

KREJČÍ: To jsem rád, že jsem neodešel za svými zákazníky a svůj odchod jsem jen předstíral.

ŽENA: Probůh manželé, tys byl celou dobu zde?

KREJČÍ: Ano. Konečně jsem se dozvěděl, proč nám tak často vypínají proud. Pojd' sem Křižíku! Kde jsi? Á, tady klečíš.

MIREK: Já jsem Mirek.

KREJČÍ: Promiň Mirku. Tak tohle je Křižík.

KŘIŽÍK: Já jsem taky Mirek.

KREJČÍ: Nekecej. Je jenom jeden Mirek. Druhej je tu na ocet. Křižíku, pamatuj si, ještě jednou vypneš elektriku...

KŘIŽÍK: Slibuju, že nevypnu, pane mistře. Se zálety jsem dneškem skoncoval. Bud' moje nová, oblouková lampa, nebo vaše stará.

(Rozsvítí se)

Viděli jste, přátelé, respektive slyšeli, jak Cimbman využil výpadku proudu, který divadelní představení zpravidla ochromí, k pobavení publika.

Scénku „Tma jako v pytli“ hrála jeho společnost několik let se stejně bouřlivým ohlasem, jakého jsme byli svědky dnes, a to až do roku 1913, kdy navštívil představení František Křižík s chotí. Sám Křižík by byl přešel celou záležitost s humorem, ale jeho paní trvala na tom, že scénka musí být stažena z repertoáru a výpadky proudu musí přestat.

Záskok, Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák, Jan Beránek, Miloš Moník, nakladatelství Paseka, Praha 1994, ISBN: 80-85192-84-5, str. 14-17

Otázky a úkoly k textu:

- 1) Vyhledej alespoň dvě humorná místa ukázky
- 2) Najdi humorný moment v závěru této scény

Řešení:

1) Např.:

– Zapalovat svíčky či petrolejová lampy bylo po požáru Národního divadla přísně zakázáno.

– Už tě poznávám. Kdybys byla panna, měla bys tady odsud k podlaze dřevěnou štangli.

2) Scénku „Tma jako v pytli“ hrála jeho společnost několik let se stejně bouřlivým ohlasem, jakého jsme byli svědky dnes, a to až do roku 1913, kdy navštívil představení František Křižík s chotí. Sám Křižík by byl přešel celou záležitost s humorem, ale jeho paní trvala na tom, že scénka musí být stažena z repertoáru a výpadky proudu musí přestat.

Metodický list

Název:	VY_12_INOVACE_06_4_Divadlo Járy Cimrmana – Tma jako v pytli
Cíl:	Vyhledávání humorných prvků v ukázce, poznávání specifik DJC.
Motivace:	Rozhovor s dětmi o osobnostech DJC, o jejich další tvorbě
Potřeby a materiál:	Pracovní list
Postup:	1) Úvodní rozhovor – základní informace o Františku Křižíkovi 2) Čtení textu 3) Práce s textem 4) Kontrola práce 5) Předvedení scénky vybranými žáky
Reflexe:	Pokus o předvedení scénky v závěru práce. Beseda nad tím, jaké znalosti jsou důležité pro pochopení humorných míst v této ukázce. Děti dochází k názoru, že je důležité mít všeobecný přehled.

